

in zahteva od učencev, da se vse dela o pravem času, na pravem kraji in v pravem redu. Dalje da učenci o pravem času prihajajo, si sedežev ne menjujejo, in nič nepotrebnega sboj ne nosijo. Skerbi naj, da imajo tudi vse šolsko orodje snažno in v redu. Učitelj naj pa tudi od svoje strani stori, kar je potrebno, da se pridnost oživlja, tudi v vseh rečeh naj bo on učencem lep zgled. Tako se bo otrokom redovnost kmali priljubila, ktera se večkrat preseli v domačo hišo. Zunanja redovnost in tihota je mati znotranje delavnosti, in to je tista sveta in prava tihota (ktere pa ne poznajo vsi učitelji), ktera učence razveseljuje, ter jih spodbuja k pridnosti, in jih varuje lenobe in greha. Tihota pa, ktera neizvira iz imenovanega vira, ne rodi veselja do nauka, ampak deloma strah, lenobo in zaspanost; ona je mrtvaška tihota duševnega razvitka in izobraženja.

5. Pa tudi učitelj naj bo učencem lep zgled v tem, da je delaven in priden. Cmerni, tožljivi in zaspani učitelj s svojim slabim zgledom učence okuži, ko nasproti veseli, marljivi in delavni učitelj lene učence k pridnosti spodbuja. Veliko nasprotje je med lenim učiteljem in med tem, kar on od učencev tirja. Ne dá se sicer tudi tajiti, da se od učitelja veliko zahteva, in da temu večkrat naj boljši učitelj ni kos. Kdo še nikoli ni okusil bolezní, skerbi, domače tuge, i. t. d.? Znano je, da take in enake nezgode pooblačijo čelo tudi naj serčnemu možu. Pa prašam, kdo bi bil tako neusmiljen, da bi pustil potem zavoljo tega nedolžne učence terpeti? V eni sami nesrečni uri moreš pri učencih toliko škodovati, da potem nikdar ali pa težko popraviš. Obče je znano, da premagovanje in zatajevanje slehernega človeka krasno kinča, naj bolj pa še učitelja; dobička pa nikomur več ne prinaša, kakor ravno njemu, kteri se vkvarja in trudi z izrejo nježne mladine.

Stari in mladi Slovence.

Vüзрастí.

O. Meni rabi v moškem in ženskem spolu ter pomeni incrementum, aetas.

S. Meni pa bode le ženskega spola, da porečem: mlada, šibka, krepka, krasna, moška vzrast.

Vükriliti — Vüperiti.

O. Glagola istega pomena: alas addere, excitare itd.

S. Vkriliti t. j. krila, vperiti t. j. pera, perute dati, vkriljati, vperjati — bi prav služilo pesnikom mojim, da bi se lože dvigali na višave rajske poezije.

Vülovinü.

O. Pridevnik, tardus, signior, modestus, ki se vjema menda z vlügükü, nsl. volhek, volgek, volgak, vly, nsl. volno (mürbe).

S. Jaz bi ga razlagal iz vloviti, in kakor že Vi pravite, ta človek ima vloven jezik, vloven hod, ki se lahko vlovi, dohiti.

Vüpiti.

O. Tega bi smel pustiti, ker je goth. vopjan: ne cogites de scr. hvápaja, sloveni enim hoc vocabulum a germ. mutuati sunt.

S. Kaj pa še! Kako je to, da ga Nemci zdaj nimajo, mi pa, in ste ga že Vi rabili v toliko sostavah in oblikah n. pr.: vüpiti - pjenje - pjanje, vüz - vüs - piti, upiti clamare, vü-pijnikü clamans, vüplü clamor, - lino flebiliter, - listviti - vovati itd. Meni se vidi, da je beseda naša, ali vsaj občno blago indoevropsko, kakor pravijo sedaj nekteri, nam že davno lastna, in rad verjamem, kar ste pisali Vi sami že pred nekaj leti: p éti cum vüpiti cognatum esse videtur.

Vüplavü.

O. Vüplavü vagus: radix est plu, quod etiam ire significat, cf. besplavinü immotus.

S. Vplavi (unstät) so taki, ki časih brez vzroka plavajo sim ter tje in - veter preganjajo.

Vüsorü.

O. Tudi vüsorivü difficilis, asper cf. vüsrühlü et vüsrüšl-nü asper, asperior, e praep. vüzü et rad. srüh, quae e primaria sr nata putanda est.

S. Doslej sem pisal le osoren severus, serb. osoran iracundus, in menil sem, da se strinja z os, ost - (scharf, hart); časi utegne mi boljše služiti oblika vsor, vsoriv, vsoren.

Vŕstanivŕ.

O. Vŕstanivŕ - livŕ je expeditus, studiosus.

S. V mislih so mi uŕenci, ki so bistri, koj pripravljeni, torej vstanivi ali vstanljivi na vsako reŕ, na sleherno vpraŕanje; vstaniva duŕa; vstanljiv na molitev je ŕlovek, ki rad mŕli itd.

Vysostŕ — Vysota.

O. Jaz rabim tudi vysina, ti viŕina; vysostinŕ eminens, vyŕe alte, vysiti elevare, — se efferri, erigi, superbire.

S. Kakor blagost, blagota — ŕem rabiti bolj pogostno visost, visota, visiti - vesiti, viŕati - veŕati, veŕa (hŕngeplatz).

Viŕi.

O. Mar se ti ŕudna zdŕ oblika viŕi ŕŕli *ὀλόκληρος*, viŕi mirŕ mundus?

S. ŕudno se mi vidi le to, da jo imate Vi tolikrat v viŕji stopnji, kar zaznamnja lahko tudi meni, na pr.: vseblag, vsebogat, vsevidec, vsederzec - vsederzaven omnipotens, vsedneven, vseleten, vseŕasen, vsenoŕen, vseŕist, in celo vsepresvet sanc-tissimus.

Vŕglasŕ.

O. Vŕglasŕ peritus, vŕglasinŕ astutus, iz vŕ-, vŕdŕti glasŕ.

S. **O** tem piŕete: „nsl. ta ŕlovek vsaki reŕi glas vŕ cuiusque rei peritus est et proverbium: kdor glumi ne vŕ glas (nam. glasa), naj ne hodi k ljudem v vas wer keinen spass versteht, soll nicht unter leute gehen“. — Jaz sam tega pregovora med narodom nisem ŕul, vendar kaŕe mi, kako tenko ŕutilo ima Slovenec!

O. Iz vŕdŕti je vŕdi scientia, opinio, doctrina.

S. Jaz pravim ŕasih veda p. jeziŕna, zgodovinska, verna, nravna veda; po Vaŕe bi moral djati: jezikoslovna, nravna ved ali vednost, zgodovinske vŕdi. — Iz omenjenega glagola so mi vseŕ in potrebne na pr. vedeteljni intelligens, vediv prudens, vedok gnarus, vedec cognitor, vedati, vedatelj itd. Vŕdunŕstvo, pravite, je magia. Ti vedun ti!

O. Magus (Zauberer) je tudi vŕŕtelŕ, vŕŕtica maga, kar je pa sklepati z vŕŕtati loqui, in vŕtŕ verbum, sermo, consilium; pactum.

S. Za stsl. věšť peritus pišejo nekteri nsl. vešč, vest; po tem veščec magus, vešča, baba veštica maga, saga (Wahrsagerin). Še otrok sem slišal časi o kaki stari babi: ti beštica! Morebiti je tu *b* nam. *v*. Mislil bi tudi, da je vedunstvo to kar vedeževanje (Wahrsagerci), in veščec je moj vedež.

Věža.

O. Meni je věža cella penaria (Vorrathskammer, shramba t. j. klet za hrano), tentorium, tebi pa atrium.

S. Iz te vam poberem besedo věžari servus; vežarji so strežaji, ki po vežah in prednjih sobah strežejo na povelja svojih gospodov, in da jim nazaanjajo goste prijetne in neprijetne.

Věšť.

O. Věšťu je notus, manifestus, kakor věštínň.

S. *V e s t* mi je nsl. conscientia, in vesten je človek, ki se po njej ravna. Vi ste rabili to obliko bolj sploh, in kaj veljá, da je tolikrat slišani „fest“ morebiti vsaj nekterikrat Vaš „vest“ po izreki hrovaški, ruski itd.?

Věšů.

O. Věšů m. statera cf. věsiti hebr. šekel ponderare et aethiop. pendere et lat. pondus a pendo; věsa f. libra.

S. Dasi Čeh in Poljak pravita kakor jaz tudi v a g a, vagati, bi vendar poprijel se rad stsl. v e s, v e s a.

Veza.

O. Iz vezati je v e z a tortura (nsl. teza, tezavnica), vežanica, veslo ligamen, quo mergites (snopje) ligantur.

S. Razun teh bi mi služila časih v e z ê t i prehendi, na pr. v tmi, v zlobi v e z í (nam. terp. je zvezan), v telesnih pohotih itd.

Učitelj in kmet.

(Konec.)

Spisal Iv. Z.

K. „Koliko lepega mi poveste, gospod učitelj. Spoznam in sprevidim iz vsega, kar ste mi povedali, da se res vsak po svoje trudimo, da ima vsak po svojem stanu svoj med in